

Η ΔΙΑΒΑΛΚΑΝΙΚΗ ΝΟΜΙΚΗ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΒΑΣΙΚΗ ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΗ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗΣ

Μιχάλης Παπακωνσταντίνου*

Ορθή - σοφή - η ιδέα ενός Συνεδρίου για τη διαβαλκανική νομική συνεργασία - μέσα στην αναζήτηση τρόπων πολιτικής προσέγγισης των βαλκανικών λαών - αν όχι ο πιο βασικός, ασφαλής από τους βασικότερους.

Η πολιτική προσέγγιση αρχίζει από την οικονομική συνεργασία (και πολιτιστικές ανταλλαγές) με βάση τα συμφέροντα (τα καλώς εννοούμενα δηλ. για αμοιβαία ωφέλεια), η οποία οδηγεί στη γνωριμία, την αλληλοκατανόηση και τη συνεννόηση των λαών.

Η προσέγγιση αρχίζει κυρίως από την ανάγκη - και την ανάπτυξη - των συναλλαγών δεν είναι καινούργιο - είναι κοινός τόπος - από την αρχαία εποχή των ελλην. αποικιών - που είχαν και τις βίαιες πλευρές τους, όπως, πολύ αργότερα, από τη γερμανική Hanse εμπορική διείδυση στην Ανατ. Ευρώπη Γερμανών εμπόρων ή τη λεγόμενη Εταιρεία των Ινδιών (άσχετα και εδώ από τις βίαιες πλευρές) - ιδιαίτερα με τις αγγλικές ή γαλλικές αποικίες σε νεώτερη εποχή: οδηγήθηκαν στην υιοθέτηση κοινού δικαίου - που σημαίνει πως οι συναλλαγές πρέπει να πειθαρχούν σε κοινούς κανόνες εφαρμογής, επιβολής, αλλά και εκτέλεσης - αν δεν υπάρχει η βεβαιότητα ότι η συναλλαγή θα ολοκληρωθεί σύμφωνα με τη βούληση των συμβαλλομένων, δεν είναι δυνατό να αναπτυχθούν - ούτε καν να υπάρξουν.

Ζούμε σε εποχή τιτάνιας προσπάθειας προσέγγισης των λαών - και στα Βαλκάνια παρά την τραγωδία της Βοσνίας και παρά άλλες επί μέρους διαφωνίες στις οποίες έχει μπλέξει και η Ελλάδα παρασυρμένη από τον εθνικιστικό πυρετό που επανεμφανίστηκε και στην περιοχή μας μετά την κατάρρευση του Ανατ. Συνασπισμού και τη διάλυση της Γιουγκοσλαβίας - όπου στο χώρο μας αναβιώνουν εθνικιστικές τάσεις και θρησκευτικοί φανατισμοί - ξαναζεί η ιστορία αιώνων, είναι παρούσες οι ιστορικές καταβολές και αυτές οδηγούν σε συγκρούσεις - ή, έστω, αντιδικίες - μεταξύ των βαλκανικών εθνών - ξαναζεί όχι μόνο η πρόσφατη, αλλά και η απώτερη ιστορία για τους εμπλεκόμενους στις αντιδικίες ή τις συγκρούσεις.

Αλλά η ιστορία διδάσκεται ή ερμηνεύεται κατά τον τρόπο που ο κάθε λαός το θέλει και λησμονούνται απλές αλήθειες: μετά τα μεταναστευτικά ρεύματα στην προμεσαιωνική και τη μεσαιωνική περίοδο, κατά την εποχή της Οθωμ. Αυτοκρατορίας πλήθος εθνοτήτων και θρησκειών συνυπήρξαν στο βαλκανικό χώρο και οι εθνότητες και οι θρησκείες συμβίωσαν με μόνο εχθρό τους Οθωμανούς. Αυτή η πραγματικότητα οδήγησε το Ρήγα στο βαλκανικό του όραμα.

---

* Βουλευτής, τ. Υπουργός

Στα τέλη του περασμένου αιώνα και τις αρχές του τωρινού, στην εποχή της ανόδου των εθνοτήτων και της δημιουργίας εθνικών κρατών, ορισμένα ίδια εδάφη αποτέλεσαν σημεία διεκδίκησης πολλών εθνών και η σύγκρουση επήλθε.

Αναβιώνει το ρηθέν στο 1906:

Στα Βαλκάνια οι αιώνες δεν διαδέχονται ο ένας τον άλλο, αλλά συνυπάρχουν. Παλαιά ιδανικά ποτέ δεν πεθαίνουν. Και αν πεθάνουν ποτέ δεν ενταφιάζονται.

Άλλη είναι η εποχή μας και πρέπει να το αντιληφθούμε αν θέλουμε να επιβιώσουμε όπως είμαστε - να λύνουμε τα προβλήματα μεταξύ μας χωρίς επίκληση ή παρέμβαση εξωβαλκανικών παραγόντων ή δυνάμεων.

Το σημερινό Συνέδριο εκεί καλείται να συμβάλει με βάση τον εκδημοκρατισμό και την οικονομία της ανοιχτής αγοράς, δηλ. τον ανταγωνισμό. Οι συναλλαγές γίνονται πλέον σ' αυτές τις βάσεις και το δίκαιο των συναλλαγών - διαφορετικό σ' όλες τις άλλες βαλκανικές χώρες λόγω του μέχρι πρόσφατα καθεστώτος τους - καλείται να μορφοποιηθεί ως ενιαίο, κατά το δυνατό, ως κοινά αποδεκτό δίκαιο. Και αυτό το πλαίσιο πρέπει να αρχίσετε να δημιουργείτε από την απλή συναλλαγή και τις εργασιακές σχέσεις ή το ιδιοκτησιακό καθεστώς ως το σημερινό πολύπλοκο τραπεζικό σύστημα.

Ένα περίπου κοινά αποδεκτό δίκαιο με βάση το Ρωμαϊκό υπήρχε πάντοτε στα Βαλκάνια. Οι εκάστοτε μεταρρυθμίσεις του είμαι βέβαιος πως έχουν παρακολουθηθεί από όλους. Άλλωστε και οι κώδικες αστικού και εμπορικού δικαίου που υπήρχαν - ή, ίσως, υπάρχουν - αποτελούν ομοιότυπα ευρωπαϊκών κωδίκων με προσαρμογή του ρωμαϊκού δικαίου στις εκάστοτε μεταβαλλόμενες συνθήκες. Το δικαστηριακό σύστημα σε περίπτωση αναπόφευκτων διαφωνιών και η εκτέλεση των αποφάσεων και, κυρίως, το εμπορικό δίκαιο, το ευρύτερο όπως το ονομάζετε δίκαιο των συναλλαγών, πρέπει να αποτελέσει κοινό δίκαιο όλων, αλλά προσαρμοσμένο προς το ενοποιημένο ευρωπαϊκό δίκαιο αφού όλοι θα ζούμε κάποτε στην Ενωμένη Ευρώπη.

Παράμετρος που δεν πρέπει να λησμονηθεί: η ανάγκη και η τάση συμμετοχής όλων των βαλκανικών κρατών στην Ευρωπ. Ένωση.

Ας αποφύγουμε την ιδέα πραγμάτωσης ιδιαίτερης βαλκανικής αγοράς έξω από την Κοινή Ευρωπαϊκή Αγορά. Ή ιδιαίτερου «βαλκανικού» δικαίου συναλλαγών. Ναι, στη στενότερη συνεργασία των Βαλκανίων, αλλά με την προοπτική της εισδοχής τους στην Ενωμένη Ευρώπη, όπου ήδη η Ελλάδα συμμετέχει.

Και το υπό διαμόρφωση κοινό δίκαιο των συναλλαγών πρέπει να παρακολουθεί και προσαρμόζεται στις προσπάθειες που καταβάλλονται ενοποίησης του ευρωπ. δικαίου.

Οι φτωχές βαλκανικές χώρες έχουν ανάγκη επενδύσεων που μόνο πλούσιες ευρωπ. χώρες μπορούν να πραγματοποιήσουν - αλλά το κεφάλαιο επενδύεται

όπου υπάρχει η σιγουριά της επιστροφής του με κέρδη ή τόκους.

Και από κείνη την πλευρά η ασφάλεια των συναλλαγών αποτελεί προϋπόθεση οικονομικής συνεργασίας. Είναι διάφοροι οι νόμοι προσέλκυσης ξένων επενδύσεων - είναι, όμως, εφικτό να υπάρχει ένα κοινό ενιαίο για τις βασικές προϋποθέσεις οποιασδήποτε επένδυσης πέραν των ιδιομορφιών και λεπτομερειών κατά τομέα οικονομικής δραστηριότητας και κατά χώρα.